FORMELE ŞI METODELE CONTROLULUI FISCAL – ASPECTE TEORETICO-PRACTICE

Vlada PATRAȘCU

CZU: 336.225.673 vlada_patrascu@mail.ru

Fiscal control has always been a highly important subject because this process aims to verify the tax bases, the legality and adherence to tax legislation, the correctness and accuracy of taxpayers fulfillment of tax obligations, and adherence to tax legislation. Fiscal control in Moldova significantly impacts taxpayers, the business environment, and the overall economy by ensuring compliance, fostering transparency, and enhancing revenue collection.

Dreptul fiscal, ca ramură a dreptului public, *„reglementează raporturile juridice care se nasc în procesul colectării impozitelor și taxelor de la persoanele fizice sau juridice care obțin venituri sau dețin bunuri impozabile ori taxabile”* [1, pag.1]. Astfel, controlul fiscal are ca obiectiv verificarea corectitudinii și veridicității declarațiilor, evaluarea preciziei îndeplinirii, conform normelor legale, a obligațiilor fiscale de către contribuabili, precum și monitorizarea activităților de detectare a evaziunii fiscale.

În conformitate cu art.129 alin.(11) din Codul fiscal nr.1163 din 24.04.1997, **controlul fiscal** este definit ca fiind o *„verificare a corectitudinii cu care contribuabilul execută obligaţia fiscală şi alte obligaţii prevăzute de legislaţia fiscală şi alte acte normative, inclusiv verificare a altor persoane sub aspectul legăturii lor cu activitatea contribuabilului prin metode, forme şi operaţiuni prevăzute de prezentul cod”*.

Prin urmare, reieșind din art.214 alin.(2) din Codul fiscal, deosebim 2 forme de desfășurare a controlului fiscal: **la oficiul organului fiscal sau al altui organ cu atribuţii de administrare fiscală *(control fiscal cameral)*** și/sau **la fața locului.**

Controlul fiscal cameral implică verificarea corectitudinii completării rapoartelor fiscale, a altor documente prezentate de contribuabili ca bază pentru calcularea și plata impozitelor și taxelor, și verificarea respectării legislației fiscale în alte aspecte relevante.

Conform art.215 alin.(2) din Codul fiscal, acest control este realizat fără adoptarea unei decizii scrise asupra obiectivului vizat.

Subsecvent, cea de-a două formă este **controlul fiscal la fața locului** care are drept scop verificarea respectării legislaţiei fiscale de contribuabil sau de o altă persoană supusă controlului, care se efectuează la locurile aflării acestora de către funcţionarii fiscali sau de persoane cu funcţie de răspundere ale altor organe cu atribuţii de administrare fiscală.

Considerăm că această metodă este cea mai eficientă și complicată metodă de control fiscal, deoarece această formă de control este direcționată înspre depistarea

încălcărilor legislaţiei fiscale care nu au fost şi nu pot fi depistate în cadrul controlului fiscal cameral.

Este de subliniat faptul că controlul fiscal la fața locului nu trebuie să depășească **două luni calendaristice** [2, pct.13].

Controlul fiscal la fața locului poate fi organizat și efectuat numai prin următoarele metode și operațiuni [2, pct.46]:

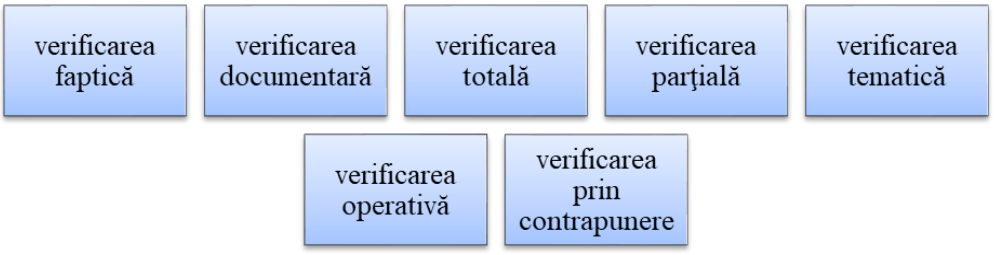

Fig.1. Metodele de efectuare a controlului fiscal

Sursa: elaborată de autor în conformitate cu informaţia prezentată în [2].

Documentele aferente controlului fiscal. Documentele aferente controlului fiscal reprezintă instrumentele prin care autoritățile fiscale își exercită dreptul de a verifica și asigura conformitatea contribuabililor cu legislația fiscală în vigoare, acestea fiind: actul de control, citaţia la organul fiscal, citaţia bancară, înştiinţarea privind instituirea postului fiscal.

Astfel, în conformitate cu art.216 alin.(6) din Codul fiscal, **actul de control fiscal** este un document întocmit de funcţionarul care exercită controlul, în care se consemnează rezultatele controlului fiscal.

Actul de control fiscal este întocmit pe blanchete de strictă evidenţă în două exemplare, evidenţa acestora se ţine în Registrul de evidenţă a blanchetelor de strictă evidenţă. Primul exemplar al actului de control fiscal rămâne la Serviciul Fiscal de Stat pentru a fi inclus în dosarul contribuabilului, al doilea exemplar fiind înmânat (expediat) contribuabilului care a fost supus controlului fiscal [2, pct.188].

Structural, actul de control fiscal este constituit din trei părţi componente şi anume: partea introductivă (partea introductivă, aspecte generale, îndeplinirea cerinţelor controlului precedent); partea constatatoare; concluziile asupra actului de control.

Un alt act important din cadrul controlului fiscal este **citaţia la organul fiscal** care este un înscris în care persoana este invitată la organul fiscal ca să depună documente sau să prezinte alt gen de informaţie, relevante pentru controlul fiscal [3, pag.219].

Citaţia bancară conform art.226 alin.95) din Codul fiscal, reprezintă o cerere specifică, adresată în scris băncii (sucursalei), societății de plată, societății emitente de monedă electronică și/sau furnizorilor de servicii poștale între Serviciul Fiscal de Stat şi băncile, în care acesteia i se solicită să prezinte informaţii şi documentele referitoare la operaţiunile din conturile bancare ale persoanei.

Înştiinţarea privind instituirea postului fiscal este un document înmânat contra semnătură de către Serviciul Fiscal de Stat prin care ultimul aduce la cunoştinţa administraţiei agentului economic şi/sau subdiviziunii la care este instituit postul fiscal, amplasată în altă localitate decât sediul agentului economic, despre instituirea postului fiscal sau despre prelungirea termenului de funcţionare a acestuia [4, art.20].

Procedura de contestare a actelor și acțiunilor de control fiscal. Conform art.8 alin.(1) lit. g) din Codul fiscal, contribuabilul este în drept să conteste, deciziile, acțiunile sau inacțiunile organelor cu atribuții de administrare fiscală și ale persoanelor cu funcții de răspundere ale acestora.

Soluționarea conflictelor privind actele administrative fiscale se face printr-o procedură cu două etape:

- contestarea administrativă (este obligatorie);
- contestarea judiciară (accesibilă doar după contestația administrativă) [5, pag.269].

Procedura constă în:

a) ***examinarea dezacordului asupra actului de control fiscal*** în cazul în care contribuabilul nu este de acord cu conţinutul actului de control, acesta este obligat să prezinte în scris, în termen de 15 zile calendaristice de la data semnării actului dezacordul cu argumente care confirmă poziția contribuabilului, anexând la dezacord documentele confirmative respective;

b) ***contestarea deciziilor emise în baza actelor de control fiscal*** se depune în decursul a 30 de zile de la data primirii deciziei sau a întreprinderii acţiunii contestate, care va începe a curge cu următoarea zi după ziua primirii de către contribuabil a deciziei asupra cazului de încălcare a legislaţiei. După examinarea contestației, conducerea Serviciului Fiscal de Stat emite o decizie pe marginea contestației, iar un exemplar al acesteia în termen de 3 zile se remite contribuabilului pentru cunoștință și executare după necesitate.

În cazul în care contribuabilul nu este de acord cu decizia emisă pe marginea contestaţiei de către Serviciul Fiscal de Stat, acesta este în drept să o atace în instanţa de judecată competentă în conformitate cu prevederile art.269 alin.(2) din Codul fiscal.

Concluzii. Controlul fiscal în Republica Moldova este esențial pentru asigurarea respectării legislației fiscale și colectarea eficientă a veniturilor bugetare necesare pentru funcționarea statului și implementarea politicilor publice.

Scopul controlului fiscal constă în verificarea corectitudinii respectării legislației fiscale, calculării și achitării în termenii și cuantumul stabilit a impozitelor, taxelor și altor plăți la veniturile bugetului [6, pag.152].

Analiza practicii judiciare privind controlul fiscal în Republica Moldova este o activitate esențială pentru înțelegerea modului în care legislația fiscală este interpretată și aplicată în instanțele de judecată.

Această analiză se concentrează pe modul în care instanțele interpretează normele fiscale, rezolvă litigiile fiscale și asigură respectarea drepturilor și obligațiilor contribuabililor în cadrul procedurilor de control fiscal. De asemenea, se examinea-

ză modul în care instanțele abordează aspecte precum impozitele, taxele, deducerile, penalitățile fiscale și drepturile contribuabililor în fața autorităților fiscale.

În ultimii ani, Serviciul Fiscal de Stat a implementat o serie de reforme semnificative, atât la nivel structural, cât și operațional și își desfășoară activitatea sub deviza „Funcționarul fiscal – în slujba contribuabilului”, ceea ce implică, în principal, dezvoltarea și furnizarea de servicii de calitate bazate pe tehnologii informaționale inovative, respectul și încrederea contribuabililor, servicii automate eficiente, reducerea costurilor de îndeplinire a obligațiilor fiscale, profesionalismul angajaților și standarde ridicate de conduită.

Direcția generală control din cadrul Serviciului Fiscal de Stat din Republica Moldova are o misiune esențială în asigurarea respectării legislației fiscale, contribuind astfel la corecta calculare și vărsare a obligațiilor fiscale la buget. Prin multiple metode de verificare și monitorizare, direcția identifică și sancționează contravențiile, promovând conformarea contribuabililor. Funcțiile sale complexe, de la controlul fiscal propriu-zis la examinarea petițiilor și adoptarea deciziilor contravenționale, sunt fundamentale pentru menținerea unui sistem fiscal echitabil și eficient.

Referințe:

1. DROSU ȘAGUNA D., *Drept fiscal*. București: C.H. Beck., 2013.
2. Regulamentul cu privire la efectuarea controlului de către Serviciul Fiscal de Stat, aprobat prin Ordinul Serviciului Fiscal de Stat nr.265 din 25.07.2023.
3. VLAICU V., ROTARU AU., BOAGHI V., VIDAICU D., *Drept fiscal.* Chișinău: CEP USM, 2014.
4. Ordinul SFS cu privire la aprobarea Regulamentului privind funcționarea posturilor fiscale nr. 665 din 12.12.2018 // Monitorul Oficial. nr. 504-511 din 22.12.2018.
5. IOANA MARIA COSTEA. *Curs de drept financiar*, ed.a 2-a. București: editura Hamangiu, 2015.
6. ARMENIC A., VOLCINSCHI V., *Drept fiscal (Note de curs).* Editura ASEM. Centrul ed. ASEM, 2001.

Recomandat
***Vlad VLAICU**, dr., conf. univ.*